

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo
Kmetijske družbe za Slovenijo.

•Kmetovalec• izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 20 Din. na leto. Za inozemstvo 30 Din. — Posamezna številka stane 1 Din. Udje Kmetijske družbe za Slovenijo dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: inserat na pol strani 400 D, na $\frac{1}{4}$ strani 200 D, na $\frac{1}{8}$ strani 100 D, na $\frac{1}{16}$ strani 65 D, na $\frac{1}{32}$ strani 35 D. Vsaka beseda v „Malih naznanilih“ stane 25 para, najmanj pa skupaj 6 D.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Kmetijske družbe za Slovenijo; tisk J. Blasnika naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg št. 3. — Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

št. 15. Ljubljana, 15. avgusta 1923. Letnik XL.

Obseg: Ob petdesetletnici kranjske kmetijske šole. — Čiščenje njiv od pirnice. — Švicarsko gnojišče. — Naša konjereja. — Vinogradništvo v Nemčiji in pri nas. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice. — Kmetijsko-šolski vestnik. — Objava knjig. — Uradne vesti. — Tržne cene.

Ob petdesetletnici kranjske kmetijske šole.

Kranjska kmetijska šola, ki je od l. 1886. na Grmu, praznuje letos petdesetletnico svojega obstanka; ona je danes najstarejša kmetijska šola s slovenskim učnim jezikom.

Početek grmske kmetijske šole je na Slapu pri Vipavi.

Napredka željni Vipavci so si že zdavnaj želeli strokovne šole za vinarstvo in sadjarstvo. Podpiral jih je v tem stremljenju rodoljubni graščak grof Karel Lanthieri v Vipavi, ki je na občnem zboru Kmetijske družbe v Ljubljani dne 24. novembra 1869 velikodušno izjavil, da bode dal v to svrho svojo graščino na Slapu pri Vipavi.

Leta 1870. je podpisal grof Lanthieri izjavo, da prepusti svojo graščino Slap v svrhu ustanovitve vinarske in sadjarske šole za 30 let deželi Kranjski v porabo.

Dokler bo treba novih naprav, naj se porablja čisti dohodek za te namene in naj pripade njemu šole potem, ko ne bode treba več novih naprav.

Ministrstvo je odobrilo učni načrt in je z odlokom z dne 8. marca 1870 dovolilo ustanovno podporo 3000 gld in vzdrževalno podporo letnih 2000 gld za dobo prihodnjih pet let.

Dne 2. novembra 1872 je sprejel deželni zbor kranjski sklep, da se šola na Slapu ustanovi in sicer kot vinarska in sadjarska šola.

Pozneje se je podučevalo tudi nekoliko splošnega kmetijstva. Strokovna učitelja sta bila dva in

sicer vodja, ki je bil ob enem prvi učitelj, in adjunkt, ki je bil drugi učitelj.

Za revne učence se je določilo 8 ustanov po 120 gld. na leto.

Šola se je slovesno otvorila dne 18. septembra l. 1873. ob navzočnosti dež. glavarja dr. Friderika pl. Kaltenebergerja, grofa Lanthierija in drugih odličnih mož. Vodjem te šole je bil že s pričetkom leta 1873. imenovan vipavski rojak † Richard Dolenc, ki jo je vodil ves čas in se preselil z njo leta 1886. na Grm.

Poleg njega so delovali kot adjunkti na tem zavodu: † Josip Kristan, od leta 1873—1875 (pozneje profesor na učiteljski v Kopru); † Franc Žepič, od 1875—1878 (pozneje ravnatelj kmetijske šole v Gorici); † Gustav Pirc, od 1879—1882 (pozneje tajnik, gen. ravnatelj Kmetijske družbe in nazadnje njen predsednik); Andrej Lenarčič, od l. 1882—1884 (pozneje ravnatelj srednje kmetijske šole v Križevcih, nazadnje gospodarski svetnik pri dež. vladi v Zagrebu); Viljem Rohrmann, od 1884 naprej, v kateri lastnosti se je preselil l. 1886 na Grm.

Prvo leto se je šolalo 9 učencev. Od teh je bilo 5 Dolenjcev, 2 Vipavca in pa 1 Gorenjec.

V celem je šolo na Slapu dovršilo v letih od 1873 do 1886 69 učencev.

Na šoli so se prirejali tudi tečaji za ljudskošolske učiteljice in nedeljski tečaji za gospodarje iz okolice.

Šola na Slapu je bila slabo obiskana. Kriva je bila temu deloma manj primerna lega šole na de-

želni meji in blizu Gorice, ki je imela svojo kmetijsko šolo, deloma pa njen program, ker je bila šola samo vinarska in sadjarska in prikrojena s posebnim ozirom na vipavske razmere.

Medtem je na Dolenjsem pričela trtna uš puštošiti vinograde in se je čimdalje bolj čutila potreba, da se ustanovi tamkaj kmetijska šola. Vsaj je imela Dolenjska devetkrat toliko vinogradov kot Vipavska dolina. Zato so se vedno bolj množili glasovi, da se šola na Slapu premesti na Dolenjsko. Slednjič je deželni odbor kranjski v seji z dne 14. oktobra 1884 sklenil, da se ima na Dolenjskem ustanoviti vinarska in sadjarska šola. Slapenska šola naj preneha, inventar in učno osebje iz Slapa naj se preseli na Dolenjsko.

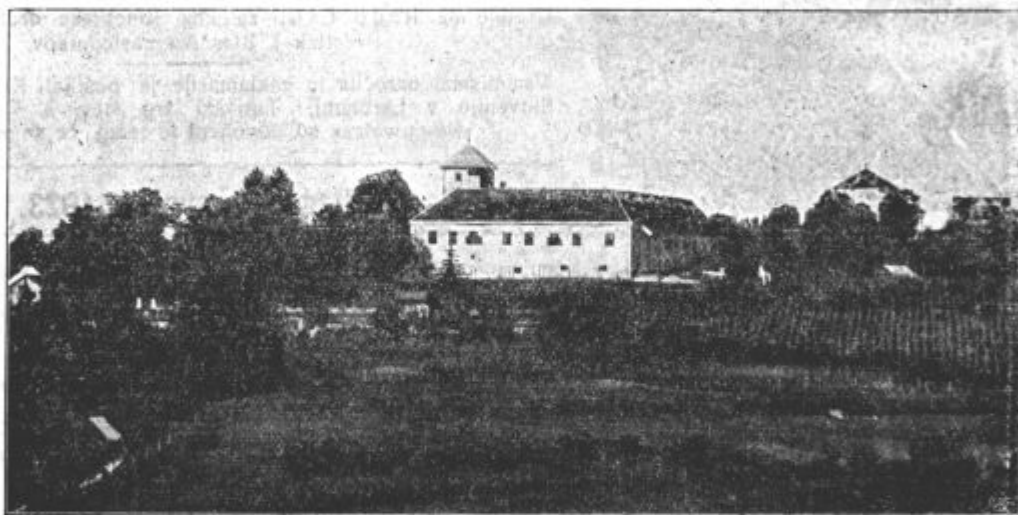
Deželnemu odboru se je naročilo, da poišče v ta namen pripravno posestvo in da zaprosi kmetijsko ministrstvo za prispevek k vzdrževanju te šole.

Deželni odbor se je te naloge lotil z vso vneino. Razglasil je v januarju l. 1885, da želi primerno posestvo kupiti ali v najem vzeti in je ob enem navedel pogoje glede lege, zemlje itd. Do stavljenega roka, to je do 31. marca 1885 je prišlo 14 ponudb, ki jih je pregledala posebna komisija (dež. odbornik Oton Detela, deželni inženier Witschl in vodja slapske šole R. Dolenc).

V 20. seji dne 23. januarja 1886 se je deželni zbor kranjski odločil, da se nakupi in uredi za šolske svrhe graščina Grm.

S skupno pogodbo z dne 18. marca 1886 je deželni odbor kranjski kupil od Antona Vincenca Smole graščino Grm za 30.442 gld. 50 kr.

Staro grajsko poslopje se je popravilo in šolskemu namenu primerno priredilo. Gospodarska poslopja, zlasti hlev, svinjaki itd., so se tekom časa prezidala in deloma na novo zgradila.

Državna kmetijska šola na Grmu pri Novem mestu.

Kmetijska šola na Grmu leži komaj 10 minut (1 km) od Novega mesta in spada sedaj v mestno občino Novo mesto. Njena lega v središču vinorodne Dolenjske je torej prav prikladna.

Grad Grm stoji na prijaznem griču, raz kojega je lep pogled na Novo mesto in okolico, zlasti na Trško goro s slovečimi vinogradi. Grmsko posestvo oklepa na eni strani potok Težka voda, na drugi pa stara državna cesta, ki vodi iz Novega mesta preko Gorjancev v Karlovec. Star, v četverokotu zidani grad z velikim dvoriščem izvira deloma že iz 16. stoletja in so ga gradili baroni Mordaksi, kojih grb je videti na lepem, s štukaturo in freskami okrašenem stropu v grajskem stolpu.

Vzhodno, južno in zapadno od grajskega poslopja so nameščena gospodarska poslopja, za njimi njive in travniki, drevesnice, trtnice in sadovnjaki. Pred gradom je lep park ter cvetlični in zelenjadni vrt. Med njim in glavno cesto pa velik, z drevjem zasajen pašnik.

Posestvo okoli gradu obsega 35 ha 54 a. K njemu pripada vinograd v Smoleni vasi v izmeri 2 ha 56 a. K temu posestvu se je dokupilo od dr. Rozine še vinograd v Trški gori in pozneje več gozdoč, tako da obsega danes vse posestvo 61 ha 97 a 89m², in sestoji iz vseh kultur, ki so taki šoli potrebne.

Šola na Grmu je razširila svoj program in se je uredila kot vinarska, sadjarska in poljedelska šola. Pozneje je dobila naslov kmetijske šole.

Leta 1907 je šel po 34-letnem delovanju vodja R. Dolenc v pokoj. Njegovo mesto je prevzel tedanji adjunkt V. Rohrmann, ki je bil imenovan začasnim vodjem in pozneje ravnateljem zavoda.

Šola, ki je bila prvotno dvoletna, se je l. 1909. temeljito preuredila. Iz dvoletne šole sta nastali dve šoli z enoletno učno dobo in sicer letna šola, ki traja celo leto, za učence iz vinorodnih krajev, in zimska šola, ki traja dve zimi po 5 mesecev, za učence iz nevinorodnih krajev. S to preuredbo se je število učencev takoj dvignilo, tako da jih šteje sedaj redno po 50 na leto. Po svoji sedanjí uredbi ustreza šola vsem potrebam, ker se ozira na gospodarske in posestne razmere slovenskih kmetovalcev. Najbolje se izučé letni učenci, če nadaljujejo še drugi zimski tečaj, kjer se temeljito izučé še v živinoreji, v mlekarstvu, v živinozdravniški pomoči itd. V poldrugem letu si pridobi na ta način splošno in vso potrebno kmetijsko izobrazbo.

Kranjska kmetijska šola je v 50 letih svojega obstoja odgojila lepo število mladeničev. Šola na

Slapu je od l. 1873 do 1886 dovršilo 69 učencev, šolo na Grmu pa v času od l. 1886 do 1910 258 učencev, od l. 1910 do 1923 pa letno šolo 66 učencev, zimsko šolo 89 učencev, letno šolo in drugi tečaj zimske šole 16 učencev, tako da je bilo vseh absolventov 495, in ako se prišteje še 13 letošnjih absolventov letne šole, skupaj 508 mladeničev.

Poleg tega se je na šoli izšolalo lepo število (okrog 80) gospodarskih vajencev ter veliko število tečajnikov, zlasti obiskovalcev kmetijsko-nadaljevalnih tečajev za ljudskošolske učitelje (okrog 150). Mnogo absolventov zavzema danes važna mesta kot ravnatelji in upravitelji privatnih in državnih veleposestev itd. Pretežna večina absolventov pa deluje doma, kot vzgledni kmetijski gospodarji, ki uživajo tudi v javnem življenju kot poslanci, župani itd. splošen ugled.

Glede absolventov šole v letih od l. 1910 do l. 1922 se je dognalo, da se jih peča s kmetijstvom 85%, od tega 5% v državni službi, 4% v privatni službi in 76% na domačem posestvu.

S kmetijsko šolo na Grmu v zvezi stoji tudi gospodinjstva šola za kmetijska dekleta na zavodu šolskih sester v Šmihelu, ki je od Grma 5 minut oddaljena. Strokovni učitelji grmske šole podučujejo na tem zavodu in se gojenke vežbajo tudi na gospodarstvu grmske šole.

Z reorganizacijo šole se je l. 1910. pomnožilo tudi stalno učno osebje. Danes delujejo na zavodu poleg ravnatelja trije stalni strokovni učitelji, en strokovni suplent, en stalni učitelj pomožnih predmetov ter trije pomožni učitelji (za verouk, živinozdravstvo in gozdarstvo).

Šolo na Grmu je vodil od l. 1886 do 1907 pokojni ravnatelj Rihard Dolenc; od l. 1907 do 1919 ravnatelj Viljem Rohrmann (sedaj kmetijski svetnik in referent za kmetijsko šolstvo v Ljubljani); od l. 1919 do 1921 ravnatelj inž. Albert Vedernjak (prideljen sedaj kot referent pri agrarni reformi) in od l. 1921 naprej podpisani.

Kot strokovni učitelji (oziroma supleti) so delovali na Grmu: od l. 1886—1907 Viljem Rohrmann in kot njega začasni namestnik v l. 1887 in 1888 Franc Štupar (pozneje tajniški pristav in ravnatelj Kmet. družbe v Ljubljani); od l. 1907 do 1915 † Rudolf Zdolšek (umrl v ruskem ujetništvu l. 1915); od l. 1909—1913 † Anton Planinšek (umrl na Grmu l. 1913); od l. 1909—1919 inž. Albert Vedernjak; od l. 1913—1920 Leo Golmajer (sedaj strokovni učitelj v Št. Juriju); od l. 1919—1921 Franjo Kafol (sedaj okr. ekonom v Novem mestu).

Sedaj delujejo na zavodu kot strokovni učitelji: Fran Malasek, od l. 1913 naprej; Ferdo Vončina, od l. 1919.; Fran Simončič, od l. 1922 in Anton Lap, od l. 1922 dalje.

Kot stalni učitelji za pomožne predmete in za čebelarstvo so bili nameščeni od l. 1888—1892 † Jernej Černe; od l. 1892—1922 Anton Lapajne, ki je stopil kot pisarniški ravnatelj v pokoj, in od l. 1922 Ludovik Puš.

Kot praktični učitelji delujejo na zavodu opravnik, sadjar, vrtnar in viničar.

Med vojno se je moral pouk na zavodu ukiniti, ker so odšle strokovne moči v vojno. Sedanja kmetijska šola na Grmu, ki je bila prej deželna, je po

državnem prevratu l. 1918 postala državna kmetijska šola.

Po vsi svoji uredbi in po svojem učnem gospodarstvu nudi danes kmetijska šola na Grmu najlepšo priliko, da se kmetijski mladeniči v svojem poklicu izvežbajo. Želeti je, da bi se tega naš kmetijski stan zavedal in da bi pošiljal svoje sinove v ta zavod.

Ravnatelj, kmetijski svetnik **B. Skalický.**

Čiščenje njiv od pirnice.

Tako trdoživega in nadležnega plevela kakor je pirnica (perenka ali pirika) skoraj ne poznamo po naših njivah. Silno težko jo je zatreti. Najboljše kolobarjenje ne pomaga dosti, tako da mora kmetovalec v stalnem boju z njo živeti. Z okopavinami jo sicer zatiramo, toda prihodnji sadež, ki je navadno kako žito, ji že zopet pomaga do novih življenskih moči.

Pirnico preganjamo s krepko vlako, z okopavanjem in pletvijo, s trebljenjem njenih korenin, z globokejšim podoravanjem, pa vse to ne pomaga dosti. Naše njive so slej ko prej po raznih krajih polne tega sitnega plevela. Posebno težko se ga je znebiti na težki zemlji, iz katere se ne dajo korenike zlepa izrjavati.

Najbolj uspešno se da zatirati pirnica med krompirjem, ker ga ponovno obdelujemo, ali pa med nemško deteljo, ki je tako gosta, da jo pod seboj duši in slabi, k čemur pripomorejo veliko tudi večkratne košnje. Pa tudi po teh rastlinah nam ne izgine.

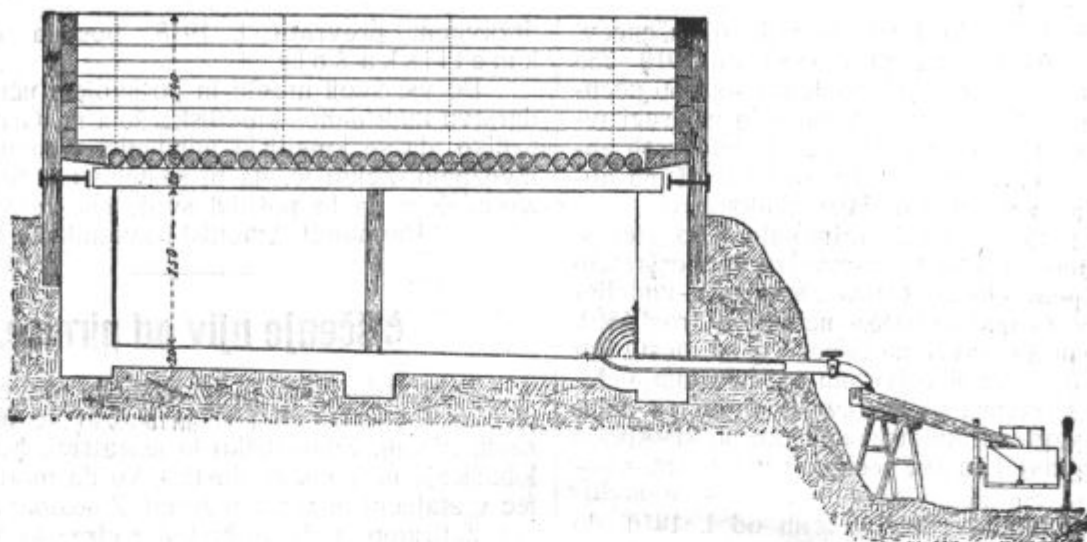
Če hočemo pirnico uspešno zatreti, priporočam nov način zatiranja. Dajmo na dotičnih njivah krompir dve leti zaporedoma saditi in dajmo ga pošteno obdelati. Na ta način utegnemo največ doseči in naše njive tekom let najprej očistiti od pirnice. Pirnica, ki bo ostala prvo leto po krompirju na njivi, bomo drugo leto s ponovnim obdelovanjem krompirja lahko zatrli. Krompir nam nudi najlepšo priliko, da najprej s pripravo zemlje za saditev, pozneje pa s pridnim okopavanjem in osipavanjem preganjamo ta nadležni plevel.

Seveda je treba v tem slučaju ves kolobar z gnojenjem vred za nekaj let nekoliko izpremeniti, kar se pa končno lahko stori v prid potrebnemu čiščenju naših njiv, ki veliko tipijo pred nadležnim plevelom.

Švicarsko gnojšče.

S poučnimi potovanji, ki so jih napravili naši strokovnjaki in kmetovalci v Švico, se je marsikaj storilo v prid našemu kmetijstvu. Danes imamo v naši deželi že razne naprave, ki smo jih našli na švicarskih tleh in ki odgovarjajo tu in tam tudi našim potrebam. Tako imamo n. pr. nekaj na švicarski način urejenih sirarn, hlevov in staj, gnojšč in gnojničnih jam, gnojničnih lajt, nekaj pašnikov itd. Seveda se ne da vsega slepo posnemati, ker so tamkajšne razmere v mnogih ozirih vse drugačne kakor so naše.

To velja tudi glede gnojšč in staj. Švicarsko gnojšče, čegar podobo prinašamo v prerezu pod št. 25. je zgledno urejeno, velja pa v tej obliki prav za prav le za travnate in hribate kraje, kjer se

Pod. 25. Švicarsko gnojišče v podolžnem prerezu.

polaga glavno važnost na pridelovanje gnojnice. Švicarji imenujejo taka gospodarstva gnojnična gospodarstva. Po teh kmetijah se prideluje le malo gnoja, ker manjka kmetovalcem slame in stelje za pridelovanje potrebnega gnoja, potem pa ker se po travnatih kmetijah prav dobro izhaja z gnojnic in brozgo, ki jo tod najbolj cenijo.

Pri švicarskem gnojišču je najbolj značilna velika gnojnična jama, ki zavzema ves prostor pod gnojiščem in je do 150 m globoka. Nad to jama leži gnoj na borovih hlodih, s katerimi je jama čez in čez pokrita. Ti hlodi so okrogli (neobtesana debela) in po 20 cm debeli. Gnojišče je vsaj s treh strani obdano z deskami ali s cementnim obzidjem. Na ta način se gnoj ne suši niti se ne more iz gnoja kaj

gnojnice izgubiti. Vsa gnojnica, ki se zlasti ob dežju izceja iz gnoja, prihaja skozi hlode v gnojnično jama.

Pod. 25. kaže švicarsko gnojišče, ki leži ob bregu, v podolžnem prerezu. Po sredi se vidijo okrogla borova debela, ki delijo gnojnično jama od gnoja in ki tvorijo dno gnojišču. Spodaj v kotu gnojnične jame vidimo železno cev, ki je izpeljana na prosto in ki ima pipo, da je mogoče polniti gnojnične lajste, ki se pripeljejo po mimogredoči nižji poti k gnojnični jami.

Za ravne lege in poljedelske kraje, kjer je treba pridelovati pred vsem gnoj, so gnojnične jame v tej sestavi neprimerne. Tam je treba manj obsežnih gnojničnih jam, zato pa bolj obsežnih gnojišč za spravlanje in pridelovanje potrebnega gnoja.

Naša konjereja.

Neovrgljivo dejstvo je, da v sosednih državah (Nemčija, Čehoslovaška, Avstrija) kakor tudi pri nas v Sloveniji težak mrzlokrvni konj vedno bolj izpodriva toplokrvno pasmo.

Mrzlokrvno plemo pritiska na eni strani od Višnje gore, na drugi od Brežic proti toplokrvnemu Št. Jernejškemu okolišu. Toplokrvec v Slovenjebistriškem okraju in na Dravskem polju je jedva še ohranjen, Ljutomerskega kasača pa ogroža mrzlokrvno plemo od severa, vzhoda in juga.

Res je, da si ponekod v mrzlokrvnih in mešanih konjerejskih okoliših žele tudi lahkih plemenjakov, toda to so le poedinci, ali pa zaradi tega, ker je ostalo tamkaj izza razsula še nekaj lahkih kobil.

Nehote se človeku vsili vprašanje, je li to stremenje naših konjerejcev upravičeno ali ne, ravno tako se pa vsiljuje poznavalcu razmer tudi odgovor, da je to do gotovih mej upravičeno.

Bivši avstrijski upravi ne moremo očitati, da se ni za konjerejo zadostno brigala. Pogosto je storila raje več kot premalo. Zlasti je preveč uvažala angleško kri, preveč poskušala in se tudi vdajala posameznim osebnim naziranjem. Najvišja skočnina je znašala 6 kron. Posamezni žrebci, ki jih je našemu konjerejcu vsilila, so plemenili še ceneje ali celo zastonj itd. Nesmoteno uvažanje ter uporabljanje angleške krvi v deželni konjereji je kakor drugod tudi pri nas povzročilo, da je postal naš konj za

kmetovalčevo uporabo prešibak. Od tod izvira tudi protivno delovanje in sedanje stremenje za težkim, mrzlokrvnim konjem. Prevelika in naravnost vsiljiva skrb bivše avstrijske uprave za povzdigo naše konjereje pa je napravila našega konjerejca tudi nesamostojnega; mesto, da bi se združil v konjerejske zadruge in si pod smotrenim vodstvom države dajal sam smernice svoji konjereji, je pričakoval vse le od države — napaka, ki se je po nekoč v naši državi še danes ne moremo otresti.

Povojne razmere so nadalje omejile potrebo, pa tudi oddajo lahkih konj. Vojaške nabave, ki so se popreje vsaj deloma vršile v naših krajih, so docela izostale. Marsikdo, ki si je pred vojno držal konje za ježo in lahko vožnjo, je moral to pod pritiskom časa in razmer črtati iz svojega proračuna, bogataši največje časa se pa ogrevajo bolj za avtomobile.

Poleg tega je izvoz toplokrvnih konj omejen, vzreja žrebet pa veliko težja ter zahteva od konjerejca dosti več strokovnega znanja in pažnje kot vzreja mrzlokrvnih konj. Končno pa še to, da dobi naš konjerejec za odstavljenega mrzlokrvnega žrebe toliko, kot za dveletno toplokrvno, in to le v tem slučaju, če je toplokrvno žrebe brez napak in hib, ki se pri lahkem konju veliko raje porajajo, lažje opazajo, bolj upoštevajo ter strožje presojujejo kakor pri težkem konju.

Kljub svojim izvajanjem in pomislekom proti uplivu in uvozu angleške krvi, zlasti čistokrvne, za našo domačo konjerejo pa v polni meri pripozna-

vam njeno potrebo kot regeneratorka krvi in živčevja, če hočemo uspešno gojiti naše polkrvce. Toda ta poskus moramo prepustiti strokovnemu vodstvu naših kobilaren ne pa konjerejcu, ki je sicer pripravljen staviti največje zahteve na potomce čistokrvnega zaroda, ne dostaja mu pa sredstev in razumevanja za njihove razvojne potrebe. Posledica pa je, da polnokrvni plemenjaki deželni konjereji več škodijo, kot ji prinašajo koristi.

Če uvidimo, da je stremljenje naših konjerejcev za težjim tipom konja vsaj delno upravičeno in če hočemo vsaj to malo toplokrvne reie, kolikor je še imamo, ohraniti nespakedrano ter zajeziiti prodiranje brezmiselnega križanja — kajti prej ali slej bo prišel naš lahki konj zopet do veljave — morajo merodajni činitelji smotreno urediti vso našo konjerejo, tako da nastavijo na mejah in v kolikor potrebno tudi v osrčju toplokrvnih konjerejskih okolišev tip močnejšega, masivnejšega toplokrvnega plemenjaka. Možno bi ustrezal in zadoščal tem potrebam močni „Nonius“.

Na ta način in pa s povlobitvijo strokovnega znanja naših konjerejcev potom predavanj, ki naj pripomorejo, da se bodo začeli zavedati dalekosežnih posledic brezmiselnega križanja in mešanja pri konjereji, bomo preverili, da bi posezal naš konjerejec po napačni samopomoči, da bi utorabljal zakotne žrebce, gonil svoje dobre lahke kobile na Hrvaško k belgijskim plemenjakom, da bi brezvestno križal in se ogreval za plemenjake neseičnega eksterjerja in še bolj nesrečnega imena, ki nas spominjajo, da so potomci težkih kobil in ameriških kasačev, pri tem pa prav dvomljive plodne vrednosti.

Trdno sem prepričan, da bosta tudi posvetovalna organa državnih činiteljev — konjerejska odseka Slovenske Kmetijske družbe — katerih nesebično in požrtvovalno delo spričo težkoč in nevarnosti, ki so pretile zlasti zadnji dve leti naši konjereji, v polni meri priznavamo, tudi v tem perečem vprašanju zastavila vse svoje moči in vpliv v dobrobit in procvit naše konjereje.

Šlajpah.

Vinogradništvo v Nemčiji in pri nas.

Inž. Ivo Zupanič.

Ako govorimo o vinogradništvu v Nemčiji, mislim v prvi vrsti Porenje, to so kraji ob Renu od Wiesbadena približno do Koblenca; v teh krajih rase rensko vino, ki slovi kot najboljšo belo vino na svetu.

Vinogradi so po veliki večini še stari, to je na lastnih koreninah, čemur se bo marsikdo čudil. S tem pa nikakor ni rečeno, da je šla trtna uš mimo njih, ampak ravno nasprotno, boj s trtno ušjo traja še danes in je ravno v teh krajih hud in neizprosni. Nemški zakon o pokončavanju trtne uši je izredno strog in pokončavanje samo se vrši pod državnim nadzorstvom in na državne stroške. Povsod, kjer se pojavi trtna uš, kjer se pokažejo v vinogradih žolte lise, se izseka dotični del vinograda pod nadzorstvom posebne komisije, trsje se zažge na licu mesta, v tla se pa vbrizga žvepleni ogljik, ki je hud strup za trtno uš. To se imenuje kulturalni način uničevanja trtne uši. Lahko si mislimo, da tudi tukaj naleti pogostokrat strokovna komisija na hud odpor pri vi-

nogradnikih, ki ne vidijo radi, da se jim predčasno izseka vinograd. Okoli izsekanega dela vinograda se potegne žica, na sredo pa se postavi deske z napisom: „Policijsko zaprto.“ Par let ne sme nihče na ta prostor in zemlja ostane neobdelana; na to se jejo druge poljedelske rastline zlasti deteljo ali lucerno in šele čez 10—12 let dovoljuje zakon, da se sme nanovo zasaditi s trto.

Gotovo se marsikdo izmed naših vinogradnikov vpraša, zakaj postopajo v boju s trtno ušjo na ta način, ki je drag in dolgotrajen, dasiravno vidijo lepe uspehe novih nasadov v drugih vinorodnih krajih, kjer je trtna uš bolj neusmiljeno in hitreje uničevala vinograde?

Glavni vzrok je ta, ker se širi trtna uš v Nemčiji počasneje, kakor se je širila nekda v starih vinogradih na Francoskem in pri nas; na to deluje tamošnja klima in tudi tla; v teku leta nastane manj generacij trtne uši in kar je še posebno važno, da v razvoju trtne uši izostane, oziroma se opaza le redkokdaj v zelo toplih letih v Nemčiji ona prehodna oblika trtne uši, ki ima krila ter se širi nadzemno. Tej obliki je pripisovati dejstvo, da se je razširila trtna uš na Francoskem in pri nas s tako neverjetno brzino.

Da se še v Nemčiji niso odločili za obnovenje vinogradov na ameriški podlogi, je pa še drugi vzrok. Vinogradniki kakortudi vlada se dobro zaveda visoke kvalitete vin, lahko bi rekli viška, ki se sploh more doseči pri belih vinih; to kvaliteto jim daje stara trta na lastnih koreninah in način obdelovanja, ki je v navadi v tamošnjih krajih. Dolgoletna izkušnja — ponosni so lahko na več stoletno kulturo porenskega vinogradništva — jim ne da, da bi se v kratkem času vpeljal rovi način vinogradništva, kateremu ne zaupajo, da bi jim mogel dati to, kar jim je dala stara trta. Ta bojazen je z njihovega stališča upravičena, četudi malo pretirana. Uspehe in izkušnje z nasadi na ameriških podlogah v drugih krajih ne smatrajo Nemci za merodajne tudi za svoje razmere.

Poskusne nasade z ameriški podlogami dovoljuje zakon samo vinariskim zavodom in državnim domenam pod znanstveno-strokovnim vodstvom in edino tam najdemo nove nasade v našem zmislu. Dosedanji poskusi v tem oziru so pokazali, da kvaliteta pridelkov zaraditega ne trpi; imajo pa tudi to prednost, da preskusijo one podloge, ki pridejo v poštev ter odgovarjajo krajevnim razmeram. V tem pogledu bo stališče vinogradnikov, ko se bo začelo obnavljanje vinogradov na ameriških podlogah, mnogo ugodnejše, kakor je to bilo pri nas, ko se je začelo saditi nove nasade na ameriških podlogah, ki niso vedno vsestransko odgovarjale potrebam. Ker je že pripravljeno delo v tej smeri uspelo tako daleč, je v doglednem času pričakovati, da se zameni dosednji strogi zakon o kulturalnem pokončevanju trtne uši z državnim dovoljenjem, da se sme svobodno obnavljati napaden vinograd na ameriški podlogi. Na vsak način je pa bil dosednji zakon, dasiravno so z energičnim delom temeljito zadrževali razširjenje trtne uši, velika ovira svobodnega razmaha vinogradništva pri strokovno izobraženih vinogradnikih.

Položaj vinogradov v Porenju je splošno zelo ugoden, južen in južnozapaden na malo nagnjenem terenu in na terasiranih strmih pobočjih. Najlepša

točka v Porenju je gotovo grad Johannisberg — last dunajskega kneza Metternicha — s krasnimi vinogradi pod gradom. Vinu iz teh vinogradov je priznajo od strokovnjakov svetovno prvenstvo; za tem so lege v Rudesheimu, Geisenheimu — kjer se nahaja sloviti zavod za vinarstvo in kletarstvo — in Steinbergu, ki posebno ugajajo našemu očesu, ki je navajeno videti najboljše vinograde le v strmih legah.

Dasiravno je v vinogradih še stara trta, je ta zasajena v vrstah in vinogradi se približno vsakih 50 let obnovijo na zrigolanih tleh. Grobanja — kakor so pomlajevali stare vinograde pri nas — v Porenju ne poznajo.

Trto vzgajajo ob kolju in ob žici, ter prehajajo vedno bolj na žico, ki je cenejša kakor kolje in olajša zlasti vez.

Ob enem kolu, oziroma na enem mestu vsade po tri ali po dva trsa z namenom, da je zanesljivost večja, da ne nastanejo v vinogradu prazna mesta in da obrode manj grozdov — vsi trije trsi toliko, kolikor bi mogel obroditi eden trs — to grozdje pa je po svoji dobroti tem boljše, ker dobiva za ugoden razvoj dovolj potrebne hrane.

Trte režejo na poreski način, ki je sličen štajerskemu načinu. Pri treh trsih narežejo srednjemu čepu, zunanima pa po en čep in šparon.

Ko so trsi že toliko odgnali, da se vidijo kaverniki, se iztrebijo vse rozve, ki so izrasle iz spečih očes starega lesa, oziroma, ki so brez grozdičev in so za razvoj celega trsa nepotrebne. Pustijo se samo rodovitne rozve ter od praznih samo one, ki so potrebne za rez v prihodnjem letu.

(Dalje prihodnjič.)

VPRAŠANJA IN ODGOVORI.

Na vsa kmetijsko-gospodarska in druga vprašanja, ki dohajajo na Kmetijsko družbo za Slovenijo ali na uredništvo „Kmetovalca“, se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovarja se edino na vprašanja udov, ki so podpisana s polnim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V „Kmetovalcu“ se pri vprašanju nikdar ne natisne vprašalčevega imena, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki pridejo pravočasno pred izdajo lista; na pozneje došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takol želi pismenega odgovora na svoje vprašanje, mora priložiti 2 dinarja za stroške. Odgovori na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarski, zlasti pravni, morejo biti seveda le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Vprašanje 81. Ali je na naši zemlji bolje sejati domačo pšenico ali banaško pšenico? (I. Fl. v D. pri Št. V.)

Odgovor: Pri rastlinah ni gledati le na zemljo ampak tudi na podnebje. Med tukajšnjimi kraji in med Banatom je v tem pogledu velika razlika glede zemlje kakor tudi glede podnebja. Mogoče, da bi nam eno ali dve leti banaška pšenica dobro storila. To bi se moralo dognati še le s poskusi. Prav gotovo pa je, da bi se v našem kraju zopet hitro sprevrgla. Za naše kraje ima domača pšenica veliko prednost, ker je sad tukajšne zemlje, tukajšnega podnebja in tukajšnega dela. Treba pa je, da domačo pšenico s skrbnim odbiranjem semena izboljšujemo. V tem delu nam je zazreti več uspeha kakor pa v stikanju po tujih sortah. V ostalem je pa delati z novo priporočenimi vrstami pšenice poskuse, da se sami prepričamo o njih vrednosti. Prav izvedene poskušnje bodo dale najbolj točen odgovor na Vaše vprašanje, dasi smo prepričani, da leže prihodnji uspehi pri pšenici v skrbnejšem pridelovanju domače pšenice, posebno kar se tiče odbire semena in pravilne porabe gnojil.

Vprašanje 82. Kaj je bolje, nemško deteljo in druge posetve povaljati ali pa pustiti nepovaljane? (I. Fl. v D. pri Št. V.)

Odgovor: Ali je razne posetve, ki smo jih zavlekli z brano, povrh še povaljati, to se ravna pred vsem po kakovosti zemlje in po vrsti semena. Povsod to delo ne velja. Z valjanjem pritismo zemljo, vsled česar seme lažje kali, ker mu s pritiskeno zemljo dovajamo več vlage. To velja pa le za zemljo, ki je toliko rahla, da ne dela trde skorje, če bi jo slučajno dež zapral po izvršeni setvi. Kajti, če bi se po setvi napravila trda skorja povrh zemlje, potem je kalenje otežkočeno in mnogo kalečih rastlin bi se lahko zadušilo. Kakovost zemlje je tedaj pred vsem v poštev jemati, če se gre za to vprašanje. Mero-dajna za to delo je pa tudi vrsta semena. Drobna semena, kakor n. pr. deteljna in travna semena, je dobro, da jih povaljamo, ker jih s tem spravimo v tesen stik z zemljo in z njeno vlago, vsled česar nam tudi preje in bolje izkale. V obče se to delo priporoča. Na težki zemlji pa ni tako potrebno, ker se plitvo zagrnjeno seme, če prej ne, po prvem dežju tako namoči in tako pritiska na zemljo, da nam lahko izkali. Debelejša semena, ki jih nekoliko globlje zavlečemo, dobe navadno dosti vlage in dosti tesnega stika z zemljo. Kakor je pa valjanje posetev načeloma koristno delo, ga pa vendar na taki zemlji, ki dela rada trdo skorjo, ne moremo priporočati.

Vprašanje 83. V koruzi in vinogradu mi napravlja jazbec precejšno škodo. Jeli ima lovski upravičenec pri nas na štajerskem pravico zapleniti past, če jo najde v svojem lovišču v jazbini ali lisičini in ki jo je nastavlil neupravičenec? Kakšno varstvo uživa jazbec? (G. Ž. v St. J.)

Odgovor: Jazbec je lovna divjačina, ki po zakonu ne uživa varstva, to je, sme se pobijati v vsakem času. Če pa kdo drugi pobije, ga mora izročiti lastniku ali najemniku lovišča. Za škodo pa, ki Vam jo napravlja jazbec, najemnik lova ni odgovoren, kajti sami morate skrbeti da se ubranite tega škodljivca. Imate pravico nastavljanja jazbecu past na svojem lastnem zemljišču, ki Vam jo najemnik lova ne sme zapleniti.

Vprašanje 84. Pošljem Vam na ogled par bobovih rastlin, ki so od bolezni skoraj popolnoma uničene. Ker je letos ves bob tako popaljen, Vas vprašam, kaka bolezen je to in kaj je storiti proti njej? (I. A. v Č.)

Odgovor: Na vposlanih rastlinah smo dognali dve vrsti bolezni in povrh tudi enega škodljivca. Listi so napadeni od pegavosti bobovega listja (*Cercospora Fabae*), katera bolezen se pozna na malih in večjih temnih in črnorudeče obrobljenih okroglih pegicah, ki so raztrošene po listju. Rastline so pa tudi na koreninam vratu počrnele in gnjile, tako da so vsled tega odmrli celi deli listja in korenin. Krive so temu bakterije, ki še niso povsem dognane. Razen tega so navrtani spodnji deli stebela od ličink kake muhe ali pa rilčkarja. Ker smo našli na rastlinah samo navrtana mesta brez dotičnih škodljivcev, Vam ne moremo dati točnih podatkov o tem škodljivcu. Svetujemo Vam, da pregledate več napadenih rastlin tudi glede tega škodljivca in nam poročate, če se je pojavil tudi na drugih bobovih rastlinah. Kako se je varovati pred pegavostjo bobovega listja, smo poročali že pri vprašanju št. 63 v Kmetovalcu št. 13. Če so tudi druge bobove rastline počrnele in nagnjite na stebelu spodaj pri korenini, potem je treba s kolobarjenjem in popolnoma zdravim semenom skrbeti, da se rešimo te bolezni, kajti drugih pripomočkov proti tej bolezni za danes nimamo. Potrebno bobovo seme je pa dobiti iz drugih njiv, ki so ostale letos zdrave.

KMETIJSKE NOVICE.

Dolenjska in bizeljska vina na III. velesejmu v Ljubljani. Kakor pretečeno leto, se imajo razstaviti in točiti tudi na letošnjem III. ljubljanskem velesejmu, ki traja od 1. do 10. sept., različna stara in nova bizeljska (iz brežiškega okraja) in do-

lenjsko-belokranjska vina. Kdor se še ni prijavil za soudeležbo iz vzorcev svojih vin, naj to čimprej stori, da se more sestaviti razstavna lista. Radi enotnosti naj se vse prijave naslovijo na:

Drž. kletarsko nadzorništvo v Ljubljani, Dunajska cesta št. 38.

Ker se društvo dolenskih in bizeljskih vinogradnikov vzdržuje z lastnimi močmi in mu je glavni namen, povzdigniti ime bizeljskih in dolensko-belokranjskih vin ter pospeševati razpečavanje istih, ne smejo vinogradniki-razstavljalci pri malenkostni vpošiljativni vzorčnih vin iskati posebnega dobička, kajti društveniki so žrtvovali ogromne svote za napravo lastnega paviljona, ki se je letos znatno povečal in ki je sedaj pravi ponos za združene vinogradnike. Smatramo za dolžnost vsakega vinogradnika, da nekaj žrtvuje, ker se gre tukaj za skupno reklamo. Poleg teh stroškov mora društvo trpeti vsakoletno najemnino za velesejmski prostor po 240 K za m², kar zneso čez 70.000 K, ter za vsak na sejmu prodani liter vina poleg državne trošarine po 140 K, še po 8 K velesejmskemu uradu in po 6 K mestnemu dohodarstvenemu uradu; od steklenic pa po 20 K, tako da znašajo že ti stroški 16 do 30 K za liter. Množine do 5 litrov razstavljenega vina pridejo za razstavne stroške v poštev; za množine čez 5 litrov bodo pa pošiljatelji odškodovani od društva po dogovorjeni ceni. Kdor želi, da se njegova vina v tem paviljonu razstavijo, naj to javi čimprej podpisaneemu nadzorništvu in naj naznani vrsto, letnik, kraj in ceno, po kateri prepusti vino društvu in po kateri ceni drugim reflektantom. Obenem naj navede, koliko od vsake vrste ima še vina naprodaj. Kot vzorec je poslati mali sodček do največ 60 litrov, ali pa v steklenicah po 5 do največ 20 steklenic (po $\frac{3}{4}$ litra) s točno označbo vsebine in sicer franko na: „Društvo dolenskih in bizeljskih vinogradnikov v Ljubljani — ljubljanski velesejm.“ Vposlati je le prvovrstna, stanovitna, to je popolnoma brezhibna stara in nova vina.

Fr. Gombač, višji kletarski nadzornik.

Sporod konjskih premovanj v območju konjerejskega oddelka 1. Konjerejski odsek 1. priredi letos sledeča premovanja: 3. septembra ob 8. uri dop. na Igu; 4. septembra ob 8. uri v Št. Vidu nad Ljubljano; 4. septembra ob 2. uri pop. v Mengšu; 6. septembra ob 8. uri v Kranju; 7. septembra ob 9. uri v Lescah; 10. septembra ob 8. uri v Mokronogu; 11. septembra ob 8. uri v Št. Jerneju. Premovanje se vrši na Igu in Št. Vidu za konje mrzlokrvne in toplokrvne pasme; v Mengšu, Kranju in v Lescah samo za mrzlokrvne konje; v Mokronogu in Št. Jerneju pa samo za toplokrvne.

KMETIJSKO-ŠOLSKI VESTNIK.

Na državni kmetijski šoli na Grmu (Novomesto) se prične novo šolsko leto v pričetku novembra t. l. Šola ima dva oddelka. Celoletna šola je namenjena pred vsem za učence iz vinorodnih krajev, zimska šola pa za učence iz nevinorodnih krajev. Letna šola traja od 1. novembra t. l. do 31. oktobra prihodnjega leta z enomesečnimi počitnicami v avgustu. Zimska šola traja dve zimi po 5 mesecev. Učenci imajo na zavodu vso potrebno preskrbo, to je stanovanje, hrano in snajenje perila. Preskrbovalnina, ki se plačuje polletno v naprej, znaša 240 Din mesečno. V slučaju rastoče druginje se pa lahko zviša. V plačilo se sprejemajo tudi živila po dnevnih cenah. Šolnino 50 Din za en semester plačujejo samo učenci, ki niso iz Slovenije. Oddati je tudi nekaj mest proti plačilu polovične preskrbnine in nekaj prostih (brezplačnih) mest, to pa le revnejšim kmetiskim sinovom, ki se izkažejo z uradno potrjenim ubožnim spričevalom, ozir. z izkazom premoženja, in ki se zavežejo, da ostanejo po končanem šolanju na domačem posestvu. Šola ima sploh v prvi vrsti namen, da vzgaja dobre kmetijske gospodarje in zato imajo kmetijski sinovi, bodoči gospodarji, pred vsemi drugimi prosilci

prednost. Pogoji za sprejemanje je starost najmanj 16 let in največ 25 let, neoporečnost, telesno in duševno zdravje in z dobrim uspehom dovršena ljudska šola. Prošnje za sprejem je pisati lastnoročno, na celo polo, kolekovati s kolekom 3 Din in priložiti en kolek 10 Din za rešitev. — Prošnje je vložiti najpozneje do 15. septembra t. l. pri ravnateljstvu državne kmetijske šole na Grmu, pošta Novomesto. Prošnji je treba priložiti: 1. krstni list; 2. domovnico; 3. odpustnico, odnosno zadnje šolsko izpričevalo; 4. zdravniško spričevalo; 5. spričevalo o nravnosti; 6. izjavo staršev oz. varuha, s katero se ti zavežejo plačevati stroške šolanja; 7. obvezna izjava staršev ali varuha, ki prosijo za prosto ali polprosto mesto, da bo njihov sin ali varovanec ostal na domačem posestvu, v nasprotnem slučaju pa, da povrnejo zavodu prejete zneske podpor iz javnih sredstev. Absolventi kmetijskih šol uživajo ugodnost po čl. 8. zakona o ustroju vojske, t. j. skrajšano vojsko službovanje (dijaški rok) pod pogojem, da ostanejo pozneje na lastnem dnu. Bližja pojasnila v vseh zadevah daje ravnateljstvo.

Srednja kmetijska šola v Mariboru otvori svoj I. in II. letnik s 1. oktobrom t. l. V interesu našega kmetijstva bi bilo želeli, da se posveti večje število naših, v prvi vrsti kmetijskih mladeničev strokovnemu poljedelskemu študiju. Osobito bi lahko podeželne meščanske šole dajale izvrsten material za ta zavod, deloma take kmetijske sinove, ki ostanejo po dovršenih študijah doma, deloma take, ki bi imeli dovolj veselja, da se posvetijo delovanju za napredek našega kmetijstva v privatni oz. državni službi. Šola je triletna, četrto leto je določeno za praktično izpopolnitev. Absolventi, ki bi imeli veselje za nadaljni študij, pa lahko vstopijo na poljedelsko visoko šolo. Dijaki so eksternisti, tudi ni predvidenih drž. št. pendij. Zakoniti predpisi sprejema so: a) starost vsaj 15 let in ne nad 19 let, vendar morejo vstopiti tudi 14 letni, ako so telesno dovolj razviti, kar potrdi šolski zdravnik; b) dovršena nižja realka, gimnazija oz. popolna meščanska šola z vsaj dobrim uspehom, vendar pa slab red iz katerega tujega jezika ne ovira sprejema. Absolventi samo 3 letnih meščanskih šol ter dvoletnih kmetijskih šol morajo polagati ob vstopu sprejemni izpit iz srbohrvaščine oz. slovenščine, matematike, geometrije, fizike in zemljepisa (program se dobi pri direkciji za 1 Din); c) absolventi 6. razreda realke oz. gimnazije, lahko izjemoma vstopijo takoj v II. letnik pod pogojem, da polože izpit čez I. letnik; č) lepo vedenje; d) državljanstvo SHS; e) telesno in duševno zdravje. Prošnje, kolekovane s 13 dinarji, je poslati do 15. septembra t. l. direkciji srednje kmetijske šole v Mariboru. Prošnji je priložiti: 1. krstni list; 2. domovnico; 3. zadnje šolsko izpričevalo; 4. zdravniško izpričevalo; 5. izpričevalo o nravnosti — pri onih prosilcih, ki ne prestopijo neposredno iz kake druge šole. Obvestilo o rešitvi prošnje se dostavi po pošti vsakemu prosilcu.

Na zimski kmetijsko-gospodinski šoli v Repnjah (p. Vodice na Gorenjskem) se prične novo šolsko leto s 5. oktobrom t. l. Šola traja 6 mesecev, od 15. oktobra t. l. do 15. aprila 1924. V zavod, ki je v rokah šolskih sester iz reda sv. Frančiška, se sprejme 12 gojenk z vso potrebno oskrbo. Oskrbovalnina znaša 400 Din na mesec. Prošnje za sprejem gojenk, ki morajo biti najmanj 16 let stare, je vlagati do 15. septembra t. l. pri vodstvu kmetijsko-gospodinske šole v Repnjah.

Vinarska in sadjarska šola v Mariboru je zaključila svoje 51. šolsko leto v soboto, dne 28. julija na običajen način. Ob sklepu šolskega leta je bilo vseh gojencev 59 (25 drugoletnikov kot absolventov, 29 prvoletnikov in 5 praktikantov). Vsi so sinovi večjih ali manjših kmetovalcev (iz Sloveniji 49, s Primorskega 4, iz Hrvaške 3, po 1 gojenec pa je iz Dalmacije, Črne gore in Srbije). Od 25 absolventov je dovršilo kmetijsko šolo v Sloveniji 10 gojencev z odličnim, ostalih 15

pa s povojnim uspehom. Vsi letošnji gojenci se povrnejo na svoje domove odnosno na posestva svojih staršev, kar je posebno razveseljivo. Prvoletniki so — razun enega, ki ima preskušnjo iz dveh predmetov, v glavnem radi nezadostnega znanja učnega jezika — končali prvi razred z odličnim oz. s povojnim uspehom. Zavod je prenapolnjen, ker ima njega internat prostora pravzaprav samo za 50 gojencev. Za prihodnje šolsko leto se je prijavilo že lepo število „novincev“; ker bo nekaj ekstermistov (izven zavoda stanujočih), bo mogoče sprejeti še par učencev. Prošnje za sprejem se pošiljajo ravnateljstvu lahko še do sredi avgusta. Kako se napravljajo, je razvidno iz zadnjega razpisa v „Kmetovalcu“ štev. 12 od 30. junija t. l. Kmetovalci, pošiljajte svoje sinove v kmetijske šole, ki so za dober kmetijski naraščaj danes in za bodoče važnejše kot kdaj poprej!

Objava knjig.

Gozdarstvo v Sloveniji je naslov knjigi, ki jo je pravkar izdala ljubljanska podružnica Jugosl. šumarskega združenja v spomin na kongres, ki se vrši v sredi avgusta v Ljubljani. Ta spominska knjiga, ki jo je uredil ing. Anton Šivic, vsebuje sledeče aktualne članke: Geografski in geološki opis Slovenije, napisal ing. V. Putick. — Gozdarstvo v Sloveniji, napisal ing. A. Šivic. — Lesna industrija v Sloveniji, napisal D. Gorup. — Razvoj domače lesne obrti, napisal J. Goederer. — Lesna trgovina in eksport, napisal E. Hieng. — Možnosti nadaljnjega tehničnega razvoja gozdarstva z ozirom na izrabo vodnih sil v okviru elektrifikacije dežel, napisal dr. ing. A. Král. — Agrarna politika in agrarne operacije v Sloveniji, napisal dr. Spiller-Muys. — Zagradba hudournikov v Sloveniji, napisal V. Fasan. — Gozdi verskega zaklada v okolišju blejske gozdne uprave. Izlet na Poljuko, napisal ing. Z. Zierfeld. — Planine v Bohinju in okolič Bleda, napisal O. Detela. — Razvoj Trboveljske premogokopne družbe. Lovstvo v Sloveniji, napisal ing. A. Šivic. — Ribarstvo v Sloveniji, napisal S. Plemelj. — Poleg teh strokovnih razprav so v knjigi opisi onih krajev, kjer se vrše zborovanja in izleti, torej Ljubljane, Bleda in Bohinja. Ti prispevki so iz peresa dr. R. Andrejke.

Knjiga ima 200 strani ter je opremljena z 42 slikami, ki predočajo gozdarske, lesnoindustrijske, lovske, planšarske, rudokopne in pokrajinske prizore. Med slikami je 16 po Jugoslovanski tiskarni krasno izdelanih prilog. Knjigo vsled mnogovrstne in poučne vsebine vsestransko priporočamo vsem prijateljem gozdarstva in kmetijstva, ljubiteljem lova in prirode ter vsem, ki se zanimajo za gospodarski razvoj Slovenije. Nabavlja se pri Podružnici Jug. šum. združenja v Ljubljani, Križanke št. 1, katera jo oddaja nečlanom društva po lastni rezijski ceni.

URADNE VESTI.

VABILO

k občnim zborom podružnic Kmet. družbe za Slovenijo.

SPORED:

1. Točke 1.—5. po § 31. družbenih pravil.
2. Slučajnosti.

Opomba: Opozarjajo se načelniki, da pravočasno (t. j. vsaj 10 dni pred izidom onega „Kmetovalca“, v katerem ima biti objavljena vršitev občnega zbora) pošljejo vabila in spored podružničnih občnih zborov Kmet. družbi, kajti za veljavnost teh je merodajen izpremenjeni § 30., po katerem morajo biti občni zbori podružnic vsaj 14 dni poprej razglašeni v družbenem glasilu z natančno navedbo kraja, prostora in časa.

Iz pri Ljubljani, v nedeljo 2. septembra t. l. po prvi sv. maši v šoli;

Hajdin pri Ptuj, v nedeljo 2. septembra t. l. po prvi sv. maši v posojilničnih prostorih;

Ljutomer, v nedeljo 9. septembra t. l. po prvi sv. maši v gostilni Seršen;

Mestinje—Sv. Peter na Medvedovem selu, v nedeljo 2. septembra t. l. ob 3. popoldne v prostorih Florjana Verk v Grličah;

Moravče, v nedeljo 2. septembra t. l. ob 8. zjutraj pri načelniku; **Sromlje** pri Brežicah, v nedeljo 2. septembra t. l. po prvi sv. maši v šolskem poslopju;

Sv. Duh, na praznik Malega Šmarna dne 8. septembra t. l. ob 4. popoldne v gostilni Alojza Gorenca;

Sv. Barbara v Halozah, v sredo 12. septembra t. l. po rani sv. maši v gostilni Reicher-Bračič.

Zg. Sv. Kungota, v nedeljo 9. septembra t. l. ob 3. popoldne v gostilni Franca Senekoviča;

Tržne cene v Ljubljani in v Mariboru.

Cene so navedene v dinarjih.

	Ljubljana	Maribor
Konji (prigon v Lj. 264, v M. ? glav.):		
1 par dobrih konj	12.500	—
Voli in krave (prigon v Lj. 122, v M. ? glav.):		
1 kg žive teže I.	12.50 do 14.—	12.— do 14.50
1 II.	11.25 do 12.50	11.50 do 12.25
1 III.	10.— do 11.25	10.— do 12.25
1 krave, jlobasarice	7.25 do 8.75	8.— do 10.50
Teleta (prigon v Lj. 9, v M. ? glav.):		
1 kg žive teže	18.75 do 21.25	—
Prasiči (prigon v Lj. 43 majhnih pujskov, v M. ? glav.):		
1 komad 6—8 tednov stari	382.—	400.— do 500.—
1 3—4 mesec	—	700.— do 750.—
1 5—7	—	1200.— do 1275.—
1 8—10	—	1400.— do 1450.—
1 enoletni	—	1750.— do 2000.—
1 kg žive teže, pol pitani	—	22.50 do 25.—
1 mrtve	—	27.50 do 31.50
Kože:		
1 komad konjske kože	—	175.—
1 kg goveje kože	—	20.50 do 22.—
1 telečje kože	—	23.— do 30.—
1 kg prasičje kože	—	8.— do 10.—
1 gornjega usnja	—	165.— do 190.—
1 podplatov	—	100.— do 140.—
Perutnina:		
1 komad, piščanec	15.— do 25.—	15.— do 30.—
1 kokoši	36.— do 50.—	50.— do 60.—

	Ljubljana	Maribor
Mleko, maslo, jajca, sir:		
1 liter mleka	3.75 do 4.—	3.50 do 4.—
1 smetane	—	15.—
1 kg čajnega masla	70.—	—
1 kg surovega masla	55.—	—
1 bohinskega sira	45.— do 50.—	45.— do 47.—
1 sirčka	10.— do 12.—	7.— do 10.—
1 jajce	1.25 do 1.50	1.25 do 1.50
Žito:		
1 q pšenice	460.—	425.—
1 rži	400.—	410.—
1 ječmena	350.—	325.—
1 ovs	360.—	375.—
1 prosa	350.—	450.—
1 koruze	325.—	375.—
1 ajde	400.—	400.—
1 fižola, ribničan	550.—	—
1 fižola, prepelčar	600.—	—
Vino:		
1 liter doljanskega vina 1922, (v kleti)	4.50 do 5.50	8.—
1 1921,	7.50 do 8.—	—
1 štajerskega	5.— do 6.—	—
1 ljutomercana 1921, (v kleti)	8.50 do 10.—	—
1 banatskega vina	3.— do 3.50	—
Krma:		
1 q sladkega sena	200.—	87.50 do 112.50
1 kislega sena	180.—	—
1 slame	140.— do 150.—	75.— do 87.50
Kurivo:		
1 m ³ trdnih drv	187.— do 200.—	170.—
1 mehkih drv	55.—	110.—

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

Kmetijske družbe za Slovenijo.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 20 Din. na leto. Za inozemstvo 30 Din. — Posamezna številka stane 1 Din. Udje Kmetijske družbe za Slovenijo dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inserat na pol strani 400 D. na $\frac{1}{4}$ strani 200 D, na $\frac{1}{8}$ strani 100 D, na $\frac{1}{16}$ strani 65 D, na $\frac{1}{32}$ strani 35 D. Vsaka beseda v »Malih naznanilih« stane 25 par, najmanj pa skupaj 6 D.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Kmetijske družbe za Slovenijo; tisk J. Blasnika naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg štev. 3. — Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

št. 15. Ljubljana, 15. avgusta 1923. Letnik XL.

Kmetijska družba za Slovenijo ima za svoje ude v zalogi naslednje kmetijske potrebščine.

Vse cene so z ozirom na sedanje razmere popolnoma neobvezne.

Semena:

Grahora, mešana z ržjo ali ječmenom, po Din 6'25 za kg.
Inkarnatna (rdeča) detelja, po Din 25'— za kg.
Pokončna stoklasa po Din 15'— za kg.

Umetna gnojila:

Cene veljajo za nadrobne pošiljatve. Pri vagonskih naročilih naj se podružnice obrnejo preje pismeno na družbo, ki jim bo napravila po možnosti ugodnejše cene.
Apneni dušik, 18—20% po Din 260'— za 100 kg franco vreče. Vreče po 75 kg.

Kalijeva sol, 42%, po Din 150'— za 100 kilogramov.
Kostni superfosfat z 18% v vodi raztopne fosforove kisline po Din 260'— za 100 kg z vrečami.

Rudninski superfosfat s ca 16% v vodi raztopne fosforove kisline po Din 175'— za 100 kg. Vreče po 100 kg.

Surova kostna moka z 4% dušika in 16% skupne fosforove kisline po Din 160'— za 100 kg. Vreče po 80 kg.

Krmila:

Lanene tropine po Din 5'— za kg. Vreče po 50 kg.
Orehove tropine, vsebujoče 42% beljakovin in maščobe po Din 5'— za kilogram z vrečami. Vreče pa 75 kg.

Osušeni zrezki sladkorne pese po Din 3'50 za kilograma z vrečami vred. Po znižani ceni 2'50 jih oddamo onim naročnikom, ki prijavijo naročila takoj, predno zaključimo tozadevno oddajo.

Poklajno apno v izvirnih vrečah, težkih 80 kilogramov po Din 6.— kilogram na drobno Din 7'— za kg, najmanj 5 kg.

Ribja moka v originalni vreči 100 kg po Din 8'— za kg, na drobno Din 8'50 za kg, najmanj 5 kg.

Vinogradniške in vrtno potrebščine:

Drevesne škropilnice za prevoz, razne kakovosti aa izbiro po različnih cenah.

Vinski eponit po Din 70'— za kg. Poština posebej.

Gumijevi trakovi po Din 220.— za kg.

Gumijeve plošče (sklopke) za trtne škropilnice po Din 10'— komad.

Gumijeve cevi po Din 20'— za 1 m.

Ročni žveplalniki po Din 80'— za komad.

Trtne škropilnice po Din 500'— za komad.

Urania zelenilo se oddaja v tablah po Din 9'— za komad.

Vinometri so zopet na razpolago. Komad stane Din 40.— brez poštine.

Žveplo, dvojno rafinirano, po Din 5'— za kg.

Žveplov trakovi na asbestu, najfinejši, po Din 16'— za kg.

Razne kmetijske potrebščine:

Kose prvovrstne 45 cm, 60 cm, 65 cm, 70 cm, 75 cm po Din 30'— 32'— 33'— 34'— 35'—

Brusni kamni, prvovrstni, bergamaški po Din 8'— in 6'— za komad.

Brusni kamni, rogaški po Din 2'— za komad.

Uspulun, sredstvo za razkuženje semena, v zaklopnicah po $\frac{1}{4}$ kg po Din 35'— za komad.

Antiavit v varstvo setev pšenice, turščice, graha, grašice, travnih in deteljnih, vrtnih in gozdnih semen

vseh vrst pred poljskimi vranami, vrabei, kokošmi itd., je zopet došel in se dobi v zaklopnih po 50 gramov za 625 dinarjev, 1/4 kg 20—, 1 kg 80— Din.

Stroji: V zalogi so sledeči stroji:

Posnemalniki. Jubilea.

za 50 l po	Din 625—	za komad
" 75 " "	" 700—	" "
" 100 " "	" 1250—	" "
" 125 " "	" 1300—	" "

Slamoreznice po	Din 1500—	za komad
Brane VA	455—	" "
Ročni okopavalnik	280—	" "
Obračalni plugi UW 7	700—	" "
Vinogradniški plugi	370—	" "
Podzemni plugi	400—	" "

Triljerji, znamke Heid po Din 3500— za komad.

Obračalni plug W7 po Din 900— za komad.

Stroj za izdelovanje masla (pinje) po Din 200— za komad.

Travniške brane A3 po Din 650— za komad.

Travniške brane, A4 po Din 750— za komad.

Mala naznanila.

Za vsako besedo je naprej plačati 25 para v denarju ali znankah najmanj pa skupaj Din 5:— sicer se naznanila ne objavijo.

Upravništvo ne prevzame posredovanja.

Stiskalnice in mline za sadje

in grozdje, mline za moko in zdrob, najboljše vrste, na pokon, in vso drugo železnino nudi po zelo ugodni ceni A. Sušnik, železnina, Ljubljana, Zaloška cesta.

Pravi italijanski brusi za kose

se dobe pri tvrdki Sever & Komp., Ljubljana, Wolfova ulica 12.

Vrtnarskega valenca

sprejme državna kmetijska šola na Grmu, Novo mesto. Za bližje pogoje se izve pri ravateljstvu.

Upravitelj veleposesstva

vsestransko izvežbana moč išče ednako službo. Nastop 1. novembra. Cenjene ponudbe na upravo lista.

Prodaja se:

4 okna, močni štoki (meces, les) močno omrežena, 1 lepa velika vrata, močno okovana, pripravna za kako skladišče. Nasl. Kavarna Prešeren, Ljubljana.

Okopalnike in osipalnike

za koruzo in krompir, kosilnice, obračevalce sena, vtille, mlatilnice, motorje, žitne čistilnice sadne mline in preše in vse druge kmetijske stroje dobavlja

K. in R. Ježek, tovarna strojev in livarna, Maribor.

Mišji tifus - bacili

so najboljše sredstvo za pokončavanje miši, podgan in poljskih miši. Dobivajo se v:

Iekarni E. KURALT

Gospodstvska cesta v Ljubljani.

Blagostanje in napredek kmetovalca zavisi od njegovega znanja in umnosti. Kmetovalec, ki se skuša poučiti, kako je treba delo pri kmetijstvu boljše izvajati, ta svoje žetve in pridelke lahko podvoji.

Pri tem njegovem stremljenju po izboljšanju svojega gospodarstva, mu nudi svojo pomoč:

Delegacija proizvajalcev čilskega solitra

Miloša Velikog ulicav Beogradu,

ki vsakemu kmetovalcu nudi knjižice o umnem obdelovanju zemlje, o uspešnem gnojenju naših najvažnejših kulturnih rastlin, o pravilni uporabi hlevskega in umetnega gnojla.

Vse knjižice in letake, ki jih je Delegacija izdala, dobi lahko vsak kmetovalec brezplačno od Delegacije ali od Kmetijske družbe v Ljubljani.

Tudi letos kupuje R. LUCKMANN v Ljubljani na Martinovi (Ahacjevi) cesti 10 po najvišjih cenah raznovrstna zelišča, suho cvetje (suhe rože), lipovo cvetje, korenine, lubje in semena. Kdor si hoče s pridnim nabiranjem zagotoviti dober zaslužek, naj zahteva pojasnila pri imenovanj tvrdki. Cene, ki jih plačujem nabiralcem, so letos izredno visoke.

Klepalne stroje,

najnovejše in najboljše vrste, kose, srpe, osle in vse druge potrebščine za stavbe, kmetijstvo in obrt nudi in se priporoča A. Sušnik, železnina, Ljubljana, Zaloška cesta.

Prave

Turške kose

neprekosljive ostrine, različne bruse, dobre srpe dobite najceneje pri Šostarič, Petan in Erker. Ljubljana, Resljeva cesta 20.

Prodaja se

otava v večji množini, stoječa tik drž. ceste. Franc Lovše, mesar, Ljubljana.

Verige,

električno varjene in patent ameriške, vseh debelosti, za vsakovrstne potrebe, poveznice za hlode, žlajdre, stranice, verige za govedo, za pse, za vodnjake, tudi po posebnem naročilu razpošilja po železnici ali po pošti vsako množino L. Fürsager, Radovljica.

Dnevne tvorniške cene. Pri večjem odjemu in trgovcem popust.

Mestni trg šte. 10.

Kemični laboratorij

za izdelovanje desinfekcijskih predmetov.

Arborin
Sanitol

za zatiranje škodljivcev na sadnem drevju.
za desinfekcijo pri ne-
lezijskih boleznih.

IV. Jax in sin

Ljubljana.

Gospodstvska cesta

šivalni stroji in stroji: pletenje

Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev is tovarne v Lincu. Ustanovljena 1. 1867.

Vezenje ponuja brez plačno.

Pisalni stroji
„A D L E R“

Ceniki zastoj in franko.

Kolesa iz prvih tovarn:
DÜRKOPP, STYRIA, WAPPENRAD
10 letne garancije.

Sodi

za vino, žganje, olje, mast, med petrolej

za transport in shranbo ima vedno v zalogi vsako množino

Franjo Repič
sodarski mojster
Trnovo, Ljubljana

Istotam sprejemajo se v to stroko spadalajoča pravila.

Solidno delo!
Cene zmerno! Točna postrežba!

Standard Oil Co of Jugoslavia v Zagrebu

priporoča p. n. naročnikom svojo stalno zalogo:
bencina, petroleja, parafina, vseh vrst mineralnih strojnih olj za avtomobile.

Tozadevne informacije in naročila sprejema glavno zastopstvo:

G. Menardi, Ljubljana,

Trubarjeva ulica 2.

Telefon št. 62.

Vinometre „Bernadot“ — Asbeste
bombaž in prašek — Eponit —
Francosko želatino — Lipovo oglje
Marmornat prašek — Modro ga-
llico — Natrijev bisulfit — Riblj
mehur — Špansko zemljo — Ta-
lina — Žveplo v prahu — Limo-
novo kislino — Vinsko kislino —
Sodo bicarbono — Strupa proste
barve itd. ima v zalogi po naj-
nižji ceni

drogerija ANTON RANC

Ljubljana, Židovska ulica 1.

Združene opekarne d. d. Ljubljana

nudijo v poljubnih množinah

zarezane strešnike

model „A“ in model „D“ (utorni crep) najpriprostejše,
najtrpežnejše in najcenejše kritje streh sedanjosti, dalje

zidno opeko

Na željo pošljemo popis in ponudbe.

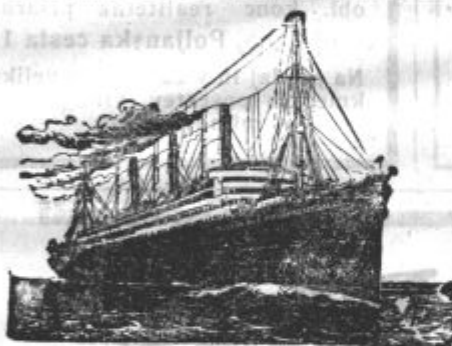
Spretni zastopniki se sprejmejo.

Hamburg Amerika linija

in
United American Lines Inc.

Filijalka

SIMON KMETEC, LJUBLJANA

Kolodvorska ulica šte. 210.

Sprejema potnike v ju-
žno in severno Ameriko,
izdaja točna pojasnila in
prodaja vozne liste.

Odhod iz Ljubljane
vsak teden.

Glavno zastopstvo **J. G. Drašković** „B“ Cesta pri dr-
za Jugoslavijo **Zagreb** žavnem kolodvoru

Podružnice:

BEOGRAD, Balkanska ulica 25. SUŠAK, Jovo Gj. Ivošević, Karolinska
c. 160. SPLIT, Ante Bulić, Dioklecijanova obala 13. GRUŽ, Ivo Lovričević.
BITOLJ, Gjorče Dimitrijević & Kom., Bulevard Kralja Aleksandra 187.
VELIKI BEČKEREK, Dušan Lj. Mihajlović, Trg Kralja Petra 4

Potnike do Hamburga spremlja družbeni uradnik.

LAN

goden ali negoden

kupi ali zamenja

za platno.

TOVARNA ŠINKOVEC
Grosuplje.

Sirarja

(Svicarja)

veščega vseh mlekarskih
poslov z nastopom službe
1. septembra 1923. **išče**

Mlekarska udruga
Virovitica, Hrvatska,
Stanovanje prosto.

LJUDSKA POSOJILNICA

v Ljubljani

(v lastni hiši tik za frančiškansko cerkvijo)

obrestuje hranilne vloge po

5%

„Satan“

najnovejša iznajdba namesto klepanja in
brušenja kos. Najboljša svetovna kosa je
„GORENJSKA KOSA“ zato rabite in za-
hajteva to. Dobi se pri:

IVAN SAVNIK, Kranj, Gorenjsko.

SLAVENSKA BANKA d. d. ZAGREB.

Podružnica: LJUBLJANA, Sv. Petra c. 24.

Delniška glay. in rez. D. 50.000.000. Vloge čez D. 125.000.000.

PODRUŽNICE:

Beograd, Bjelovar, Brod n. S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj, Maribor, Murska Sobotica, Novi Sad, Osijek, Sarajevo, Sombor, Sušak, Šabac, Šibenik, Vršac, Wien.

Ekspoziture: Jesenice, Rog. Slatina (sez.), Škofja Loka.

Agencije: Buenos Aires, Rosario de Santa Fe.

AFILIACIJE: Slovenska banka, Ljubljana, Jugoslavenska industrijska banka d. d., Split, Balkan Bank r. t., Budapest, Vacni utca 35,

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

JUGOSLOVANSKI KREDITNI ZAVOD

v Ljubljani, Marijin trg šte. 8., reg. zadr. z o. z.

sprejema vloge na knjižice in plača čistih

7%

obresti brez odbitka rentnega in invalidskega davka. Za večje in stalne vloge kakor tudi za vloge v tekočem rač. obrestovanje po dogovoru.

Podeljuje kratkoročne trgovske in personalne kredite najkulantneje.

Kmeška posojilnica

Ljubljanske okolice ■ v LJUBLJANI ■

registrov. zadruga z neomejeno zavezo

v lastnem zadružnem domu na Dunajski cesti št. 18

Obrestuje hranilne vloge po **5%** (1)

brez vsakega odbitka rentnega davka katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v zvezi s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog nad 160.000.000 kron.

Stanje rezervnih zakladov 1.200.000 kron.

RMEČKI POSESTNIKI!

Pri prodaji ali nakupu posestev boste imeli

najboljši uspeh

če se obrnete pri prodaji ali nakupu na

„POSEST“

obl. konc. realitetna pisarna Ljubljana, Poljanska cesta 12

Na prodaj in v zamenjavo veliko kmečkih posestev, vinogradov, mlinov in žag.

OSTERREICHISCHE WERKE GA ★ WIEN X ARSENAL ★

Stalna razstava: Wien I., Liebenberggasse 4 (Gartenbau)
Vstop prost.

**Plugi, kultivatorji, čistilniki, motorji,
naprave za sekanje drv, kmetijski vozovi
vseh vrst, lovsko orožje.**

**Kovačija, livarna, stroji za
izdelovanje orodja,
repetirke itd.**

Zahtevajte takoj brezplačno bogato ilustrovane cenike predmetov, ki jih rabite in brezplačno vpošiljanje časopisa „Arsenal“.